

גליון 242

פרשת שופטים - "אל הכהן ואל השופט"

הרב אמיר דומן - הישיבה הגבוהה - "כוכב השחר"

חידוש גדול מאוד זכה רבינו מרן הרב זצ"ל לחדש בפרשת השבוע- פרשת שופטים ושופטים בפירוש מצוות "כי יפלא ממך דבר למשפט"¹.

מרן הרב זצ"ל דן בכפילות הלשון: "ובאת אל הכהנים הלויים, ואל השופט אשר יהיה בימים ההם"². ושואל: אם החידוש בהדגשת הכתוב הוא רק ללמדנו שאין לך אלא שופט שבימך - היינו יפתח בדורו כשמואל בדורו³, מה לי כהן ומה לי שופט? הרי המדובר במי שהולך אצל מי שעומד בראש - בדורו?! אלא - מבאר הרב זצ"ל: ישנם דורות שהם בבחינת 'כהן', ויש שהם דורות בבחינת 'שופט'. כהן ושופט - הם דורשי התורה ומוריה בכל דור, אך שונים הם זה מזה בדרכי דרישתה. וכך הוא כותב:

"זהו החילוק שבין הכהן והשופט: הכהן - הונח שיהיה איש אשר רוח אלוהים בו... הוא יוכל לבאר פרטי התורה על פי עיקריה ורוחה הכללי, לא כן השופט אשר לא יבוא למידה זו אבל ידמה מילתא למילתא, ועל פי הפרטים המפורסמים - יברר דינו גם בדברים הנעלמים ממנו בדת ודין. (ואנו-) הננו מצווים לשמוע אל שניהם כפי מעמד הדור"⁴.

והרב ממשיך: "בהיות ישראל שוכן בטח בדד בארצו, יותר היה מוצא חפץ אם היו מתרבים אצלו- מורי התורה על פי דרך הכהונה... אך "...בהיות סכנת הגלות נשקפת לעין עמנו...התפשט ביותר דרך השופט..."⁵ בדורות הקדמונים- שזכו להנהגה בעלת השראת שכינה ורוח הקודש תדירה, פסיקת ההלכה הפרטנית שלהם נבעה ישירות מרוח התורה בכללה, מסגולת טעמי המצוות בחכמה העליונה⁶. אך בדורות שכן המרכז הלאומי נחלש בהם, והם ללא סנהדרין היושבת "במקום אשר יבחר ד'"...גם התורה מסתירה את כלליה בעומק הפרטים, ואין דרך לדעת אז את כוונתה והוראתה אלא בדרישת הפרטים לכשעצמם. ואף על פי כן, נמצאו הדברים מכוונים לעומק ורוחב הכללים, בהשגחת ד' וחסדו.

את הדרך המקורית- דרכו של הכהן מכנה הרב: בשם "ביאור". לעומתו, את החלק המיוחד לשופט: "פירוש". ולעולם גדול יהיה כח הביאור מן הפירוש, כערכה של נביעה חיה לעומת בור מים שאובים. ומכל מקום, יד ד' מובילה את הדורות לשלמותם בכל אופני הדרישה: כהן ושופט.

אמנם, הוסיף וחיידש מרן הרב זצ"ל, כי בעולם של דרישת האגדה, האמונה, מחשבת הרוח הפנימית - שם "נשאר בידינו עדיין גם כח הביאור, המצטרף לכח הפירוש... לחקור בפרטים על פי הערך של הרעיונות הכלליים"⁷. נאים ביותר הדברים לדמותו של מרן הרב, שנעלה לצור מחצב נשמתו האדירה ביום ג' באלול - בשבוע של פרשה זו, אשר היה לנו מאז ולתמיד - לנו ולדורות הבאים גם כהן וגם שופט, כפשוטו וכמדרשו.

¹ דברים יז, ח

² שם, שם ט

³ ראש השנה כה, ב

⁴ הקדמת עין איה, עמ' טז

⁵ שם, עמ' יז

⁶ סוף מאמרי הראי"ה, עמ' 543

⁷ הקדמת עין איה, עמ' יז